TEVHİD VE HALİS SELEFİ AKİDENİN BEYANI

ŞEYH ABDULLAH BİN MUHAMMED BİN HUMEYD

tercüme: Ebu Turab Murad bin AbdurRahman es-Sivasi

KİTAB VE SÜNNETE DAVET YAYINLARI

التَّوْحِيدُ

وَبَيَانُ العَقِيدَةِ السَّلَفِيَّةِ النَّقِيَّةِ

TEVHİD

VE

HALİS

SELEFİ

AKİDENİN

BEYANI

ŞEYH ABDULLAH BİN MUHAMMED BİN HUMEYD

KİTAB VE SÜNNETE DAVET YAYINLARI
2013/1434

özgün ismi

التوحيد
وبيان العقيدة السلفية النقية

T E V H İ D
VE
HALİS SELEFİ AKİDENİN BEYANI

telif
Şeyh AbdUllah bin Muhammed bin Humeyd

tercüme
Ebu Turab Murad bin AbdurRahman es-Sivasi

tashih ve yayına hazırlama
Ebu Umeyr bin Muhammed et-Turki

irtibat:
kitabvesunnet@yahoo.com

içindekiler

بسم الله الرحمن الرحيم

MUKADDİME

Hamdinin hakkıyla hamd Allah'ındır. Salat ve selam da Resûlune, kuluna ve O (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in âline, ashabına ve yolunu takip edenlere olsun. Emmâ ba'du:

Bu, "Bilinçlenelim" isimli -inşeAllah- mübarek davet projemiz kapsamında olan kesin bir gaye hakkında (yazılmış) nadide bir risâledir. Bu, önemli konuların en önemlisini, itaatların en büyüğünü, ibadetlerin en azîmini beyan eden bir risâledir. Dikkat ediniz ki bu, arzın ve semavatın Rabbini tevhîd etmektir. Bu risâleyi değerli allame Şeyh AbdUllah bin Muhammed bin Humeyd -Allah, onun makamını rıza derecelerinde yükseltsin- kaleme almıştır.

Biz, -hayrın ve faydalı ilmin neşri bâbından- ilmî davet neşriyatımız ve yayınlarımız kapsamında, bu faydalı risâlenin derc edilmesini uygun gördük.

Mevlâ (tebâreke ve teâlâ)'dan bu çalışmanın kerîm vechine halis olmasını, okuyanların ve neşredenlerin de bu çalışmadan faydalanmasını dileriz. Şüphesiz ki bu, ne güzel bir istektir ve ne hayırlı bir emeldir.

Mahmûd bin Muhammed Hamdân
"Bilinçlenelim" Davet Projesi Genel Sorumlusu

بسم الله الرحمن الرحيم

GİRİŞ

EHLİ SÜNNET AKÎDESİNİN SAFİYETİ VE KİTAB VE SÜNNETE DAYANAN HÜLASASI

Şeyh AbdurRahman bin Nâsır es-Sa'di (Allah ona rahmet etsin) kendisi Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'ın Akîdesini/Halis Selefî Akîdeyi beyan ederek şunları söylemiştir:[1]

- Şöyle ki onlar: Allah'a, meleklerine, kitaplarına, resullerine, Ahiret gününe, hayrı ve şerri ile kadere iman ederler.

- Onlar şehadet ederler ki: Rab, ilah ve ma'bûd olan, tüm mükemmelliklere tek başına sahib olan ancak Allah'tır. Dini yalnızca kendisine halis kılarak O (celle celaluhu)'ya ibadet/kulluk ederler.

- Ve derler ki: Şüphesiz ki Hâlık, Bâri', Musavvir, Rezzâk, Mu'tî, Mâni' ve tüm işlerin müdebbiri olan (sadece) Allah'tır.

- Şüphesiz ki O (celle celaluhu), maksud olan, tevhîd edilen me'lûh ve ma'bûdtur. Ve şüphesiz ki O (celle celaluhu), kendinden önce hiçbir şeyin olmadığı Evvel'dir; kendisinden sonra hiçbir şeyin olmadığı Âhir'dir; fevkinde hiçbir şeyin olmadığı Zâhir'dir ve dûnunda hiçbir şeyin olmadığı Bâtın'dır.

[1] Bunu, Şeyh Muhammed bin AbdulVehhâb (rahimehUllah)'ın 'Kitab'ut-Tevhîd' adlı eserine yazdığı latîf şerh içinde yazmıştır. Bu şerhin ismi: "el-Kavl'us-Sedîdu fî Mekâsıd'it-Tevhîd"

- Şüphesiz ki O (celle celaluhu), her mânâ ve itibarla, zâtının uluvvu/yüceliği ile, kadrinin uluvvu/yüceliği ile ve kahrının uluvvu/yüceliği ile aliyyul â'lâdır/yüceler yücesidir.

- Şüphesiz ki O (celle celaluhu), azametine ve celaline layık bir istivâ ile, mutlak uluvvu/yüceliği ve fevkiyyeti/üstünlüğü ile Arş'ın üzerine istiva etmiştir. O'nun ilmi zâhirleri, bâtınları, ulvî ve süflî âlemi ihata etmiştir. O (celle celaluhu), ilmiyle kullarıyla beraberdir. O (celle celaluhu), onların tüm ahvalini bilir. O, Karîb'dir, Mücîb'dir.

- O (celle celaluhu), zatıyla tüm mahlukatından ganîdir. Mahlukatın hepsi, tüm vakitlerde kendilerinin ve ihtiyaçlarının var edilmesinde O (azze ve celle)'ye muhtaçtırlar. Göz açıp kapayıncaya kadar dahi kimsenin O (celle celaluhu)'ya muhtaç olmaması söz konusu değildir. O, Raûf'tur, Rahîm'dir. Öyle ki kullara (verilen) dînî ve dünyevî nimetler ve nikmetin giderilmesi ancak Allah'tandır. O (azze ve celle) nimetleri celbeden ve nikmetleri def' edendir.

- Her gece, gecenin son üçte biri kalınca kullarının hacetlerini arzetmeleri için dünya semasına nüzûl etmesi O (celle celaluhu)'nun rahmetindendir. Buyurur ki: **"Kullarımdan kendimden gayrını istemiyorum. Kim bana dua ederse ona icabet ederim. Kim benden isterse ona veririm. Kim benden istiğfar dilerse onu bağışlarım"**[2]

- Bu, fecir doğana kadar (devam eder). O (celle celaluhu) dilediği gibi nüzûl eder ve irade ettiği gibi yapar: **"O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, işitir ve görür."**[3]

---

[2] İmam Ahmed bunu Müsned'inde (4/16) rivayet etmiştir. Hadis Sahihtir, bir benzeri için bknz. Sahihu Suneni İbn Mace, 1367. hadis, Şeyh el-Elbani

[3] Şûrâ Suresi, 11. ayet

- Ve onlar itikad ederler ki şüphesiz ki O (celle celaluhu) Hakîm'dir. Öyle ki şerîatında ve kaderinde tam hikmet O'nundur. O (celle celaluhu) hiçbir şeyi abes/boşa yaratmamıştır ve teşrî ettiği şeriatler ancak maslahatlar ve hikmetler içindir.

- Şüphesiz ki O (azze ve celle), Tevvâb'dır, Afuvv'dur, Gafûr'dur. Kullarından tevbeyi kabul eder ve kötülüğü affeder ve O (celle celaluhu), tevbe edenlerin, istiğfar edenlerin ve inâbe edenlerin büyük günahlarını bağışlar.

- O (celle celaluhu), kullarının az bir amelini bile meşkur olan/karşılıksız bırakmayan Şekûr'dur ve O (azze ve celle), şükredenlere fazlından ziyadeleştirir.

- Onlar, O (celle celaluhu)'yu kendi nefsini vasfettikleriyle ve Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in O'nu vasfettikleriyle vasfederler.

- Kamil hayat, işitme, görme; kudret, azamet ve kibriyanın kemali; mecd, celal ve cemal; mutlak hamd gibi zâtî sıfatlarla; Rahmet, rıza, suht (gazaplanma, öfkelenme), kelâm gibi meşîet ve kudretine taalluk eden fiilî sıfatlarla (O (celle celaluhu)'yu vasfederler). Şüphesiz ki O, dilediği ile ve dilediği keyfiyetle mütekellimdir. O'nun kelimeleri bitmez/tükenmez ve yok olmaz.

- Şüphesiz ki Kur'ân, Allah kelâmıdır ve mahluk değildir. O (Kur'ân), Allah'tan bidayet etmiştir ve O (celle celaluhu)'ya avdet eder.

- O (celle celaluhu)'nun şu sıfatlarla mevsuf olması zeval bulmamıştır ve zeval bulmayacaktır: O, dilediğini yapar; dilediğince mütekellimdir; kaderî hükümleri ile şer'î hükümleri ile ve cezâî hükümleri ile kulları üzerine hükmeder; O, Hâkim'dir, Mâlik'tir; O'nun dışındakiler, kendisinin (azze ve celle) mülkiyeti altındadır ve

O (celle celaluhu)'ya mahkumdurlar. Kullar, O (celle celaluhu)'nun ne mülkünden ne de hükmünden çıkabilirler.

- Onlar, Kitab'ın getirdiğine ve Sünnetle mütevatir olan şu hususa iman ederler ki: Şüphesiz ki mü'minler, Rableri Tealayı ayan bir biçimde cehrî olarak görürler. O (celle celaluhu)'yu rü'yet nimeti ve O'nun rızasını kazanmak, nimetin ve lezzetin en büyüğüdür.

- Şüphesiz ki kim İman ve Tevhîd'ten gayrı (bir hal üzere) ölürse o, Cehennem ateşinde ebedi olarak temelli kalır. Büyük günah erbabı ise tevbe etmeksizin, günahlarına keffaret ve (onlara) şefaat hasıl olmadan ölseler, şüphesiz ki Cehenneme girselerde orada ebedi kalmazlar. Kalbinde hardal tanesi ağırlığınca iman olan kimse ateşte kalmaz ve oradan çıkar.

- Şüphesiz ki iman, kalplerin akîdelerine ve (kalplerin) amellerine, uzuvların amellerine ve dilin kavillerine şâmildir. Kim bunları en kamil vecih üzere ikame ederse işte o kişi hakîkî mü'mindir ve o kişi sevabı haketmiş, ikabdan (cezadan) da selamet bulmuştur. Kim de bunları eksik yaparsa onun da imanı eksik yaptığı ölçüde azalır. Bunun için, iman taatle ve hayır işlemekle artar; mâsiyet ve şer ile de azalır.

- Allah'a istiane ederek dînî ve dünyevî faydalı işlerde sa'y ve çaba göstermek onların usûllerindendir. Onlar kendilerine faydalı olan hususlarda hırslıdırlar ve Allah'a istiane ederler. Ayrıca onlar, tüm hareketlerinde Allah'a ihlası tahkik ederler/gerçekleştirirler. Ma'bûd'a (karşı) ihlas, Resûl'e uyma ve yollarını takip eden müminlere nasihat etmek hususlarında Allah Resûlu'ne ittibâ ederler.

- Onlar, Muhammed (sallAllahu aleyhi ve sellem) 'in Allah'ın hidayetle ve bütün dinlere üstün kılmak için hak dinle gönderdiği kulu ve resûlü olduğuna şehadet ederler. O (sallAllahu aleyhi ve sellem) mü'minlere

nefislerinden daha evlâdır. O (sallAllahu aleyhi ve sellem) nebîlerin hâtemidir/sonuncusudur; insanlara ve cinlere beşîr/müjdeci ve nezîr/uyarıcı olarak, O (celle celaluhu)'nun izniyle Allah'a davetçi ve aydınlatan bir kandil olarak gönderilmiştir. Allah, O (sallAllahu aleyhi ve sellem)'i din ve dünya salâhı için; mahlukatın Allah'a ibadeti/kulluğu (hakkıyla) yapmaları için ve bu hususta O (celle celaluhu)'nun rızkıyla istiane etmeleri için göndermiştir.

- Onlar, O (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in halkın en âlimi ve en sâdıkı olduğunu, onlara en nasihat edici ve beyan cihetinden en azîmi olduğunu bilirler ve O (sallAllahu aleyhi ve sellem)'i ta'zim ederler ve severler ve O'nun sevgisini tüm mahlukatın sevgisinin önüne geçirirler ve dinlerinin asıllarında/temel esaslarında ve fürûsunda O'na ittiba ederler.

- O (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in kavlini ve hidayetini herkesin kavlinin ve kılavuzluğunun önüne geçirirler.

- Allah'ın, hiç kimsede cem' etmediği faziletleri, hususîyeti ve kemalatı O Resûl (sallAllahu aleyhi ve sellem) için cem' ettiğine itikad ederler. O (sallAllahu aleyhi ve sellem), makamca mahlukatın en üstünüdür; şan bakımından onların en azîmidir; her fazilette onların en kâmilidir. Ümmetine delâlet etmediği/göstermediği hiçbir hayır ve ümmetini sakındırmadığı hiçbir şer kalmamıştır.

- Aynı şekilde onlar, Allah'ın inzal ettiği her kitaba ve Allah'ın gönderdiği her resûle iman ederler ve O (celle celaluhu)'nun resûlleri arasında fark gözetmezler.

- Onlar, kaderin tümüne, kulların hayrıyla şerriyle tüm amellerini Allah'ın ilminin ihâta ettiğine, bunların kalemiyle cereyan ettiğine, O (celle celaluhu)'nun meşîetinin bunları tenfiz ettiğine/meydana getirdiğine, bunların O'nun hikmetine tealluk ettiğine iman ederler.

Öyle ki O (celle celaluhu), kulları için kudret ve irade yaratmıştır. Kulların sözleri ve fiilleri, meşîetlerine göre bunlarla (kudret ve irade ile) vaki olur. Allah onları herhangi bir şeye zorlamamıştır. Bilakis onlar muhtar bırakılmışlardır/seçme hakkına sahiptirler. (Allah celle celaluhu) mü'minlere özel olarak kendilerine imanı sevdirmiş, kalplerinde imanı süslemiş, adaleti ve hikmeti gereği kendilerine küfrü, fasıklığı ve isyanı kerih göstermiştir.

- Ehli Sünnetin Usûllerinden: Onlar, Allah için, Kitabı ve Resûlü için, müslümanların imamları ve âmmesi için nasihat görevini yerine getirirler; şeriatın gerektirdiği biçimde emri bi'l-ma'ruf ve nehyi ani'l-münker yaparlar; ana-babaya iyilik yapmayı, sıla-i rahmi, komşulara, kölelere ve muamelede bulunulan kimselere ve hak sahiplerine ve tüm mahlukata ihsan etmeyi emrederler.

- Onlar ahlakın keremli ve muhsin olanına davet ederler, ahlakın kötü ve rezil olanlarından nehyederler.

- Onlar, mü'minlerin iman ve yakîn bakımından en kâmil olanlarının amel ve ahlak cihetinden en iyi, sözlerinde en sadık, her hayra ve fazilete en çok yol gösterenler ve her rezil/çirkin şeyden en uzak olanların olduğuna itikad ederler.

- Onlar, bu konuda, sıfatlarında ve kemale erdirici unsurlarında Nebî'lerinden geldiği üzere dinin teşriini yerine getirmeyi emrederler; onu bozan ve noksan kılan şeylerden de sakındırırlar.

- Onlar, Allah yolunda cihadı, iyi ile ve facir ile beraber geçerli olarak görürler. Şüphesiz ki cihad, dinin en zirvesidir. (Cihad iki kısımdan oluşur:) İlim ve hüccet cihadı, silah cihadı... Şüphesiz ki tüm imkânlarla ve güç yetirildiği kadarıyla dini müdafaa etmek her müslümana farzdır.

- Müslümanların kelimesini cem' etmeye teşvik etmek; kalplerinin birbirine yakınlaştırılması ve ülfet ettirilmesi hususunda gayret göstermek; bölünmeden, düşmanlıktan ve birbirlerine buğz etmelerinden sakındırmak için tüm vesilelere ulaşmak onların usûllerindendir.

- Halkın kanlarına, mallarına, ırzlarına ve tüm haklarına eziyet etmekten nehyetmek; tüm muamelelerde adaleti ve insafı emretmek; onlar hakkında ihsan ve fazileti seçmek de onların usûllerindendir.

- Onlar, ümmetlerin en faziletlisinin Muhammed (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ümmeti olduğuna, bu ümmetin en faziletli kişilerinin de Allah Resulu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'ın ashabı olduğuna, hassaten de hulefa-i râşidînin, kendilerine Cennet'le şahitlik edilmiş olan 10 kişinin, Bedir ehlinin, Rıdvan Bey'atı ehlinin, muhacir ve ensardan önce geçenlerin olduğuna iman ederler. Onlar sahabeyi severler ve bu hususta Allah'ın dinine bağlıdırlar.

- İyiliklerini yayarlar, onların kötülükleri hakkında birşey söylenirse sükût ederler.

- Hidayet alimlerine, adil imamlara, dinde ve çeşitli faziletlerde müslümanlar üzerinde üstün makamlarda olanlara hürmet ile Allah'ın dinine bağlılık gösterirler. Allah'tan onları şekkten/şübhecilikten, şirkten, bölünmeden, nifaktan ve kötü ahlaktan korumasını, kendilerini ölene kadar Nebî'lerinin dîni üzere sabit kılmasını dilerler.

Onlar, bu usûllerin tümüne iman ve itikad ederler ve (başkalarını da buna) davet ederler.

بسم الله الرحمن الرحيم

MUKADDİME

Hamd, kulları kendisine ibadet/kulluk etmeleri için yaratan, onlara tevhîdini ve taatini emreden Allah'ındır. Lâ ilâhe illAllah'a, O (celle celaluhu)'nun tek olduğuna, rabliğinde ve ilahlığında ortağı olmadığına şehadet ederim. Muhammed (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in, O (celle celaluhu)'nun kulu ve Resûlü olduğuna şehadet ederim. Salat ve selam O Resûle, O'nun âline, ashabına, yoluna tâbi olana, O'nun daveti ile davet edene, din gününe kadar sağlam bir teslimiyet ile teslim olanlara olsun.

Bu, hurafe ve bid'atların karıştığı her türlü şeyden berî halis Selefî Akîde'yi, bu ümmetin selefinden, sahabeden, tabiinden, onlardan sonra gelen ve müslümanların hidayet ve dirayetlerinde icmâya vardığı muhakkik âlimlerden gelen Ehli Sünnet ve'l-Cemaat Akîdesi'ni müslümanlar için beyan eden özlü bir risaledir.

Bil ki Kur'ân ve Sünnet'in delâlet ettiği, üzerinde ümmetin selefinin icmâ ettiği Tevhîd üç kısımdır:

1. Rubûbiyyet Tevhîdi

2. Ulûhiyyet Tevhidi

3. İsim ve Sıfat Tevhîdi

RUBÛBİYYET TEVHÎDİ HAKKINDA FASIL

Rubûbiyyet Tevhîdi'ne gelince, kendilerine Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in gönderildiği müşrikler bu tevhîdi tanıyorlardı. Ama bu, onları İslam'a dahil etmedi. Onlar, Allah'ın Hâlık, Rezzak, Muhyî, Mumît, hikmet ve iradesinin iktizâ ettiği biçimde bu âlemde tasarruf ettiğini ikrar ediyorlardı. Ama bunu salt kabul/tanıma insanı müslüman yapmaz. Allahu Teâlâ buyuruyor ki:

"De ki: Sizi semadan ve arzdan kim rızıklandırıyor? Yahut kulak ve gözlerinize malik olan kimdir? Ve ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkaran kim? İşleri kim idare ediyor? Onlar: 'Allah' diyeceklerdir. De ki: O halde niçin sakınmıyorsunuz?"[4]

Yani: O (celle celaluhu)'yu kullukta/ibadette birlemez misiniz ve O'nun dışındakilere ibadeti/kulluğu terk etmez misiniz?

Allahu Teâlâ'nın**: "Sizi semadan ve arzdan kim rızıklandırıyor?"** kavli şu mânâya gelmektedir: Gökten yağmur suyunu indiren, yeryüzünü kudreti ve meşîeti ile yardıkça yaran, oradan daneyi, üzümü, yoncayı, zeytini, hurmayı, iri ve sık ağaçlı bahçeleri, meyvayı ve çayırı çıkaran kimdir? Allah ile beraber (başka) bir ilah mı? Diyecekler ki: "Allah!"

Allahu Teâlâ'nın **"Yahut kulak ve gözlerinize malik olan kimdir?"** kavli ise şu mânâya gelmektedir: Size bu işitme kuvvetini, görme kuvvetini Allah verdi. Dileseydi bunları giderirdi ve onları (işitme ve görmeyi) sizden çekip alırdı.

[4] Yunus Suresi, 31.ayet

Nitekim Teâlâ bir âyette şöyle buyuruyor: **"De ki: Sizi yaratan, sizin için kulaklar, gözler ve kalbler yapan O'dur. Ne kadar da az şükrediyorsunuz."**[5]

Yine buyuruyor ki: **"De ki: 'Gördünüz mü? Eğer Allah, kulaklarınızı ve gözlerinizi alırsa..."**[6]

Ve şu kavli: **"...ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkaran kim?"**[7] azametli kudreti ile, geniş cömertliği ile.

"İşleri kim idare ediyor?"[8] kavli şu mânâya gelmektedir: Her şeyin melekûtu O (celle celaluhu)'nun elindedir. O (celle celaluhu) koruyup kollar ama kendisi korunmaz. Tasarruf sahibi hâkim olan O'dur. O'nun hükmünü yargılayacak kimse yoktur. O (celle celaluhu) yaptıklarından mes'ûl değildir ama onlar mes'ûldürler. **"Semavatta ve arzda kim varsa O'ndan ister. O; her gün bir şe'n üzeredir."**[9] Ulvî ve süflî tüm mülk, içinde bulunan tüm melekler, insanlar ve cinler O (celle celaluhu)'ya muhtaçtırlar ve O'nun kuludurlar ve O'na boyun eğmişlerdir. **"Onlar: 'Allah' diyeceklerdir."**[10] Yani: Onlar bunu biliyorlar ve bunu itiraf ediyorlar. **"De ki: 'O halde niçin sakınmıyorsunuz?"**[11]

Yani: Kendi görüşlerinizle ve cehaletinizle Allah ile beraber gayrına ibadet/kulluk etmekten korkmaz mısınız? Subhânehû Teâlâ, müşriklere ne kadar çok itiraz ediyor! Şöyle ki onlar Rubûbiyyet Tevhidi'ni itiraf ediyorlardı ama buna karşın Ulûhiyyet Tevhidi'ni inkar ediyorlardı. Bu

---

[5] Mülk Suresi, 23. ayet
[6] En'âm Suresi, 46. ayet
[7] Yunus Suresi, 31. ayet
[8] aynı ayetin devamı
[9] Rahman Suresi, 29. ayet
[10] Yunus Suresi, 31. ayet
[11] aynı ayetin devamı

mânâda cidden pek çok âyet vardır:

84-De ki: Arz ve içindekiler kimindir, eğer biliyorsanız?
85-Diyeceklerdir ki: 'Allah'ın.' De ki: 'O halde hiç tezekkür etmiyormusunuz/düşünmüyor musunuz?'
86-De ki: 'Yedi semavatın Rabbi ve azim Arş'ın Rabbi kimdir?'
87-Diyeceklerdir ki: 'Allah'tır.' De ki: 'Hâlâ takva sahibi olmayacak mısınız?'
88-De ki: 'Eğer biliyorsanız, her şeyin melekûtu elinde olan, her şeyi koruyan ve kendisi korunmaya (ihtiyacı olmaya)n kimdir?'
89-Diyeceklerdir ki: 'Allah'ın.' De ki: 'O halde nasıl büyüleniyorsunuz?'[12]

Âdemoğullarının kalpleri Rubûbiyyet Tevhîdi'ni kabul etmek ve tanımak üzerine yaratılmıştır. Âdemoğullarından çok azı istisna onu inkar etmiştir. **"Ben sizin en âlâ/yüksek rabbinizim"**[13] diyen, **"Sizin için benden gayrı ilah bilmiyorum"**[14] diyen Firavun işin özünde bu âlemi var eden Hâlıkın/Yaratıcının varlığını itiraf ediyordu.

Aynı şekilde Allah, ondan: **"Ve onu, yakînen bildikleri halde, nefislerine zulmederek ve büyüklenerek inkâr ettiler."**[15] kavlinde bahsediyor. Allah, nebîsi Musa (aleyhisselâm)'ın Firavun'a olan kavlinde de bunu anlatıyor: **"Muhakkak bunları görünür bir şekilde, semaların ve arzın Rabbinden başkasının indirmediğini biliyorsun."**[16]

---

[12] Mü'minûn Suresi, 84.-89. ayetler
[13] Naziat Suresi, 24. ayet
[14] Kasas Suresi, 38. ayet
[15] Neml Suresi, 14. ayet
[16] İsra Suresi, 102. ayet

ULÛHİYYET TEVHÎDİ HAKKINDA FASIL

O, ibadetin/kulluğun, tek olan ve şerîki olmayan Subhânehû ve Teâlâ'ya halis kılınmasıdır. Tek olan Allah'tan başkasına ibadet/kulluk edilmez ve O'ndan gayrına, meleklere, nebîlere, evliyaya ve salihlere dua edilmez. Zararların kaldırılması için ve hayırların celbi için de sadece O (celle celaluhu)'ya iltica edilir.

Sadece O'na adak adanır ve sadece O'na kurban kesilir. Sadece O'na tevekkül edilir ve sadece O Subhânehû'dan havf edilir. Sadece tek olan O (celle celaluhu)'ya istiane ve istiğase edilir. Rağbet/arzu, rehbet/korku, Allah'a inabe etmek, O'na huşû duymak gibi diğer ibadet türleri de (sadece O'na yapılır). Bunlardan herhangi birini Allah'ın gayrına sarf etmek, resullerin kendisi için gönderildiği tevhîde münâfî/tevhîdi nefyeden şirktir. Resullerin hepsi, tevhîdin bu türünü tahkik etmek/gerçekleştirmek için gönderilmişlerdir.

Allahu Teâlâ buyuruyor ki: **"Muhakkak Nuh'u kavmine gönderdik. Şöyle dedi: Ey kavmim, Allah'a ibadet/kulluk edin. Sizin için O'ndan gayri ilâh yoktur."**[17]

Bu, tek ve subhân olan Allah'a ibadette şirkin ortaya çıkmasından sonraki ilk resûlün davetidir.

Hûd (aleyhisselâm) kavmine şöyle söyledi: **"...Allah'a ibadet/kulluk edin. Sizin için O'ndan gayri ilâh yoktur."**[18]

---

[17] A'raf Suresi, 59. ayet

[18] A'raf Suresi, 65. ayet

Salih (aleyhisselâm) kavmine şöyle söyledi: **"...Allah'a ibadet/kulluk edin. Sizin için O'ndan gayri ilâh yoktur."**[19]

Şuayb (aleyhisselâm) kavmine şöyle söyledi: **"...Allah'a ibadet/kulluk edin. Sizin için O'ndan gayri ilâh yoktur."**[20]

İbrahim (aleyhisselâm) kavmine şöyle söyledi: **"...Allah'a ibadet/kulluk edin, O'na karşı takva sahibi olun. Eğer biliyorsanız, bu sizin için daha hayırlıdır."**[21]

Allahu Teâlâ, Nebîmiz Muhammed (sallAllahu aleyhi ve sellem)'e hitaben şöyle buyurdu:

"Senden önce hiçbir resul göndermedik ki, ona şöyle vahyetmiş olmayalım: Benden başka ilah yoktur. Öyleyse bana ibadet/kulluk edin."[22]

Resullerin seyyidi ve nebîlerin hâtemi Nebîmiz Muhammed (sallAllahu aleyhi ve sellem)'e emrolunan ilk şey: Tek olan ve şerîki olmayan Allah'ın, ibadette/kullukta tevhîd edilmesi ve dînin sadece O'na halis kılınmasıdır. Nitekim Allahu azze ve celle şöyle buyuruyor:

"Ey örtüsüne bürünen! Kalk artık inzar et/uyar. Ve (O) senin Rabbin, öyleyse (O'nu) tekbir et."[23]

Buradaki: **"Ve (O) senin Rabbin, öyleyse (O'nu) tekbir et."** kavli,

[19] Hud Suresi, 61. ayet
[20] A'raf Suresi, 85. ayet
[21] Ankebût Suresi, 16. Ayet
[22] Enbiyâ Suresi, 25. ayet
[23] Müddessir Suresi, 1.-3. ayetler

'Rabbini tevhîd ile, ibadeti/kulluğu, tek olan ve ortağı olmayan O (celle celaluhu)'ya halis kılarak ta'zim et' anlamına gelmektedir. Bu, namazın, zekatın, orucun, haccın ve İslam'ın diğer şiarının emrolunmasından öncedir.

"Kalk artık inzar et/uyar": Yani: Tek olan ve şerîki olmayan Allah'a ibadette/kullukta şirke karşı uyar. Bu, zinaya, hırsızlığa, ribâya/faize, insanlara zulüm etmeye ve diğer büyük günahlara karşı uyarılmadan öncedir.

Tevhîdin bu türü, din usûllerinin/asıllarının en büyüğü ve en farz olanıdır. Allah, mahlukatı bunun için yaratmıştır: **"Ben, cinleri ve insanları ancak bana ibadet/kulluk etsinler diye yarattım."**[24] âyetinde buyurduğu gibi. Allah, resulleri bunun için irsal etmiştir, kitapları bunun için inzal etmiştir. Nitekim Allahu Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Ve andolsun ki biz her ümmete, 'Allah'a ibadet/kulluk edin ve tağuttan ictinab edin' diye (emretmeleri için) **bir resul gönderdik."**[25]

"Allah'a ibadet/kulluk edin" âyetinin mânâsı şudur: Allah'ı tevhîd edin ve O Teâlâ'yı teellühte[26] birleyin. İbadet sözcüğü: "Allah'ın sevip razı olduğu tüm kavilleri, zâhirî ve bâtınî fiilleri cem' eden bir isimdir."[27] Dua, havf, recâ, tevekkül, rağbet/arzu, rehbet/korku, huşû, haşyet, istiane, istiğase, kurban kesme, adak adama ve buna benzerleri ibadet türlerindendir. Bunlardan bir şeyin Allah'tan gayrına sarf edilmesi,

---

[24] Zariyat Suresi, 56. ayet

[25] Nahl Suresi, 36. ayet

[26] 'Teellüh' sözcüğü kulluk/ibadet etme manasına gelir. (yayıncı)

[27] Şeyhulİslam İbn Teymiyye'nin bu tarifi zikrettiği "Ubûdiyet/Kulluk Risâlesi" adlı eserden nakledilmiştir. Sayfa: 5

Allah'a şirk koşmaktır ve tüm resullerin kendisi için gönderildiği 'Lâ ilâhe illAllah' kelime-i tevhîdine münâfîdir.

Şüphesiz ki o (kelime-i tevhid) büyük bir kelimedir. Arz ve semavat onunla ayakta durmaktadır ve tüm mahlukat onun için yaratılmıştır. Allah, resullerini onunla göndermiştir, kitaplarını onunla inzal etmiştir ve şeriatlerini onunla teşrî etmiştir. Mizanlar onun için konulur, divanlar onun için kurulur. Cennet ve Ateş (Cehennem) pazarı onunla var olur. Yaratılmışlar onunla mü'minler, kafirler, ebrâr ve facirler diye kısımlara ayrılır.

O, yaratma ve emrin, sevab ve ikâbın/cezanın menşeidir. O, mahlukatın kendisi için yaratıldığı hakikattir. Sual ve hesap ondan ve onun haklarındandır. Onunla sevab ve ikâb vâkî olur. Kıble, onun üzerine konulmuştur. Millet, onun üzerine tesis edilmiştir. Onun nedeniyle kılıçlar cihad için çekilmiştir. O, Allah'ın tüm kullar üzerindeki hakkıdır. O, İslam kelimesidir, selam yurdunun anahtarıdır. Öncekiler ve sonrakiler ondan sorulacaklardır:

"Kul, Allah'ın huzuruna gelince, iki meseleden sual edilene kadar ayrılamaz: Neye ibadet/kulluk ediyordunuz? Resullere ne cevap verdiniz? Birincinin cevabı: Marifet, ikrar ve amel cihetinden 'Lâ ilâhe illAllah'ın tahkîkidir. İkincisinin cevabı ise: Marifet, ikrar, inkıyad ve taat cihetinden 'Muhammed'ur-ResûlUllah'ın tahkîkidir."[28]

İlah sözcüğünün mânâsı: O, ibadeti/kulluğu hak eden me'lûh ve ma'bûddur. İlah kelimesi, 'yaratmaya kadir olan' mânâsına değildir. Müfessir, ilah sözcüğünü 'yaratmaya kadir olan' şeklinde tefsir ederse, bu mânânın ilâh'ın en husûsî niteliği olduğuna itikad ederse ve sıfat kelâmcılarından ya da diğerlerinden yapanların yaptığı gibi bunun

---

[28] İbn Kayyim'in Zâd-ül Meâd'ından (1/84) nakledilmiştir. Bu, aynı şekilde İğaset'ul Lehfan'da (1/84), Medaric'us-Sâlikîn'de (1/34), Tebûkiye Risalesinde (Sayfa: 55) ve yine İbn Kayyim'a ait olan tüm müellefatta mevcuttur.

Tevhîdin gayesi olduğunu isbat etmeye kalkarsa o, Allah'ın, Resûlü (sallAllahu aleyhi ve sellem) ile gönderdiği tevhîdin hakîkatini anlamamış demektir.

Şüphesiz ki Arap müşrikleri, Allah'ın tek olarak her şeyi yarattığını ikrar ediyorlardı ama onlar buna rağmen müşriktiler.[29]

Allahu Teâlâ şöyle buyuruyor: **"Eğer onlara: 'Semavatı ve arzı kim yarattı, güneşi ve ayı kim musahhar/emre âmâde kıldı?' diye sorsan, 'Allah' diyeceklerdir."**[30]

Buna rağmen onlar, Allah'ın gayrına ibadet/kulluk ve dua ediyorlardı; Allah'ın dûnundan medet talep ediyorlardı. Onlara: 'Her şeyin yaratıcısının Allah olduğunu ikrar ettiğiniz halde neden Allah'ın gayrına ibadet/kulluk ve dua ediyorsunuz?' denildiği zaman şöyle cevap veriyorlardı:

"Biz onlara, ancak bizi Allah'a daha çok yaklaştırmaları için ibadet ediyoruz"[31]

Pekçok insan, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in sakındırdığı ve İslam'ın mahvetmek için geldiği türlü çeşit şirke düşmüştür. Şunlar, pekçok kişinin düştüğü çeşitli şirk türleri arasında yer almaktadır:

Ölülerden, ihtiyaçların giderilmesini talep etmek, onlara istiğasede bulunmak ve teveccüh etmek. Bu, âlemin şirkinin aslıdır. Şüphesiz ki ölüden ameli kesilmiştir. Ölü, bırakın kendisine istiğasede bulunanlara, kendi nefsine bile fayda ve zarar vermeye malik değildir. Ölüden, Allah

---

[29] Şeyhulİslam'ın Fetvalarından Derlemeler (3/97:105); İktiza-i Sırat-ı Müstakîm (2/855); Feth'ul-Mecîd, Sayfa: 27

[30] Ankebût Suresi, 61. ayet

[31] Zümer Suresi, 3. ayet

katında kendisi için şefaatçı olmasını istemek de böyledir (şirk türlerindendir). Böyle bir istek, kişinin, şefaat eden ve şefaat edilen kavramlarına olan cehaletindendir."[32]

Fakat ne yazık o kullara ki, müşriklerin putlarının türbelerinde yaptıklarını onlar da şeyhlerinin kabirlerinde ve türbelerinde yapıyorlar.

Allame İbn Kayyim el-Cevziyye (rahimehUllah) şöyle diyor: "Bugün müşahede olunan türbeleri, aşırı gidenler, orada namaz kılmak, tavaf etmek, oraları öpmek, oralara istilam etmek (yüz-göz sürmek), yanaklarını toprağa sürmek ve orada yatanlara ibadet etmek, orada yatanlara istiğasede bulunmak, zaferi/yardımı, rızkı, afiyeti, borçların ödenmesini, sıkıntıların giderilmesini, tasaların kalkmasını ve bunun gibi, putperestlerin putlarından istedikleri şeyleri onlardan (kabirlerde yatanlardan) istemek için bayram yerleri olarak ittihaz etmişlerdir.

Kim bunu tasdik etmiyorsa (söylediklerimize inanmıyorsa), onların bilinen türbelerinden birinde hazır olsun ve tâ ki o aşırı gidenleri görsün. Onlar, türbeyi uzak bir yerden görünce develerinden, hayvanlarından inerler ve onun için alınlarını yere koyarlar ve yeri öperler, başlarını açarlar ve haykırarak seslerini yükseltirler ve hıçkırıkları duyulana kadar ağlamaklı bir hal alırlar ve kendilerini hacıların kazandığını (hacıların kazandığı sevabı) kazanmış gibi görürler ve ne ilk sefer yaratabilen ne de tekrar yaratabilecek olan kimselere istiğasede bulunurlar.

Onlara seslenirler ama uzak bir yerden. Vaktaki oraya yaklaşınca da kabrin yanında iki rekat namaz kılarlar ve kendilerini, kıbleteyne/iki kıbleye namaz kılmış kimsenin aldığı gibi ecir almış addederler. Onları kabrin çevresinde ölüden fazl ve rıdvan umarak rükû ve secde ediciler olarak görürsün.

---

[32] Medâric'us-Sâlikîn'den (1/346) nakledilmiştir. Bkz: Feth'ul-Mecîd, Sayfa: 282

Onlar avuçlarını kayıp ve hüsranla doldurmuşlardır. Öyle ki orada Allah'ın gayrı için -hatta Şeytan için- gözyaşı dökerler. Orada sesler yükselir, ölüden ihtiyaçlar talep edilir, sıkıntıların kaldırılması, yoksulluk çekenlere zenginlik verilmesi, âfete ve belaya uğrayanlara afiyet verilmesi dilenir.

Bunun ardından, Allah'ın mübarek ve âlemlere hidayet kıldığı Beyt-i Haram'a teşbih ederek (benzeterek), o kabrin çevresinde dizilip tavaf ederler. Sonra kabri öpmeye ve kabre dokunmaya başlarlar. Hacerül Esved'i ve Beyt-i Haram'a gidenlerin ona ne yaptıklarını gördün mü? Sonra o kabrin yanında alınlarını ve yanaklarını toprağa sürerler.

O derece ki Allah biliyor ki bu alınlar ve yanaklar O (celle celaluhu)'nun huzurunda secdede böyle yere sürülmemiştir. Sonra da onlar, kabir haccı ibadetlerini taksir ve traş ile tamamlarlar.

Bu putlardan (aldıkları) nasiple faydalanırlar çünkü onların Allah katında nasipleri yoktur. Onlar, bu putlar için kurban keserler. Onların namazı da, ibadetleri de, kurbanları da âlemlerin Rabbi olan Allah'ın gayrınadır.

Ebu'l-Vefâ İbn Akîl el-Hanbelî (rahimehUllahu teâlâ) şöyle diyor: "Cahillere ve avama mükellefiyetler zor/ağır gelince, şeriatın hükümlerini bırakıp kendileri için koymuş oldukları hükümleri tazim etmeye saparlar/meyl ederler. Bu, onlara kolay gelir. Çünkü böylece kendilerinden gayrının emri altına girmemiş olurlar.

Kabirleri ta'zim etmek, orada şeriatın nehyettiği ışık yakmak, orayı öpmek, oraya güzel kokular sürmek, ölülere ihtiyaçları (bildirerek) hitap etmek, orada bez parçalarına yazı yazmak, 'Ey efendim, benim için şunu şunu yap!' demek, teberrüken toprağından almak, kabirlere güzel kokular dökmek, kabirlere yolculuğa çıkmak, Lat ve Uzza'ya iktidâ edenlerin

yaptığı gibi ağaçlara çaput bağlamak gibi amelleri (işleyenler) benim nezdimde küffardır/kafirlerdir.

Onlar, El Keff türbesine gelmeyenlere, mescidin Çarşamba günü dokunulan tuğlasından (duvarından) ihsan istemeyenlere, cenazelerini taşıyanların Sıddıki Ebu Bekir'dir, Muhammed'dir veya Ali'dir demediği kimselere veya babasının kabri başına kireç ve tuğladan bir yapı yapmayanlara, elbisesini eteklerine kadar parçalamayanlara, kabrin üzerine gül suyu dökmeyenlere veyl ederler."[33]

Allâme İbn Kayyim (rahimehUllah) diyor ki: "Kim, Allah Resûlu (salalAllahu aleyhi ve sellem)'in kabirlerdeki sünnetini, yapılmasını emrettiği ve nehyettiği şeyleri, O'nun ashabının üzerinde bulunduğu hâli, bugünkü insanların üzerinde bulunduğu hâl ile karşılaştırırsa bunların birbirlerine zıt ve ebediyen biraraya gelmeyecek şekilde çelişik olduğunu görecektir. Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem), kabirlerde namaz kılmayı nehyetmiştir ama bunlar kabirlerin yanında ve kabirlere doğru namaz kılıyorlar. Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem), kabirlerin mescid edinilmesini nehyetti ama bunlar kabirlerin üzerine mescidler inşâ ediyorlar ve bunları da Allah'ın evlerine benzeterek 'meşhed/ziyaretgah' olarak adlandırıyorlar.

O (sallAllahu aleyhi ve sellem), kabirlerde ışık yakılmasını nehyetti ama bunlar durmak bilmeksizin kabirlerde kandil yakıyorlar. O (sallAllahu aleyhi ve sellem), kabirlerin bayram yeri edinilmesini yasakladı ama bunlar oraları bayram ve ibadet yeri ediniyorlar ve bayramda toplandıkları gibi, belki de daha çok, kabirlerde toplanıyorlar.

O (sallAllahu aleyhi ve sellem), kabirlerin tesviye edilmesini (düzlenmesini) emretmiştir. Buna dair, Müslim'in Sahih'inde

---

33 İgâset'ul-Lehfân (1/304/305)

Ebu'l- Heyyac el-Esedi'nin şöyle dediği rivayet edilir: Ali bana dedi ki: "Dikkat et ki ben seni, Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in beni gönderdiği şey üzere gönderiyorum ki o da tüm suretleri (resimleri, heykelleri) silmen/tarumar etmen ve tüm yüksek kabirleri tesviye etmendir/düzlemendir."[34]

Sümame bin Şefî'nin hadisi de Müslim'in nezdinde şöyledir: O dedi ki: "Rodos'ta Rum diyarında Fudâle bin Ubeyd ile beraberdik. Bir arkadaşımız vefat etti. Bunun üzerine Fudâle, emir vererek kabrini tesviye ettirdi/düzlettirdi. Sonra dedi ki: Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in kabirlerin tesviye edilmesini/düzlenmesini emrettiğini işittim."[35]

Bunlar ise bu iki hadisi şerife muhalefet ettikçe muhalefet ediyorlar ve kabirleri yerden ev gibi yükseltiyorlar, üzerlerine kubbeler inşa ediyorlar.

Yine O (sallAllahu aleyhi ve sellem), kabirlerin tecsîsini/kireçle sıvanmasını ve kabirlerin üzerine bina yapılmasını nehyetti. Müslim'in Sahih'inde Cabir (radıyAllahu anh)'ın şöyle dediği rivayet edilir: "Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem), kabirlerin tecsîsini/kireçle sıvanmasını ve kabirlerin üzerine oturulmasını ve kabirlerin üzerine bina inşasını nehyetti."[36]

Ebu Davud'un, Sünen'inde şöyle rivayet ettiği gibi O (sallAllahu aleyhi ve sellem), kabirlere yazı yazılmasını da nehyetti: "Şüphesiz ki Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem), kabirlerin tecsîsini/kireçle

---

[34] Sahihi Müslim, Cenaiz (969); Süneni Tirmizi, Cenazi (1049); Süneni Nesai, Cenaiz (2031); Süneni Ebu Davud, Cenaiz (3218)

[35] Sahihi Müslim, Cenaiz (969)

[36] Sahihi Müslim, Cenaiz (969)

sıvanmasını ve üzerlerine yazı yazılmasını nehyetti."[37] Bunlar ise kabirlerde levhalar ediniyorlar, üzerlerine Kur'ân'dan ve diğer şeylerden yazılar yazıyorlar.

Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem), kabirlerin üzerine kendi toprağı dışında ekleme yapılmasını nehyetti. Nitekim Ebu Davud'un yine Cabir'den yaptığı rivayete göre: "Şüphesiz ki Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem), kabrin tecsîsini/kireçle sıvanmasını, veya üzerine yazı yazılmasını veya üzerine ekleme yapılmasını nehyetti."[38] Bunlar ise kabirlerin üzerine tuğlalar/duvarlar, kireç ve taşlar ilave ediyorlar. İbrahim en-Nehaî diyor ki: "Kabirlerin üzerine tuğla/taş koymayı kerih görüyorlardı..."

Netice itibarıyla bu kabirleri tazim edenler, oraları bayram yeri edinenler, oralarda ışık yakanlar ve kabirlerin üzerine mescidler ve kubbeler inşa edenler, Allah Resûlu (sallallahu aleyhi ve sellem)'in emrettiği şeylerle tenakuza düşmektedirler/çelişmektedirler ve O (sallallahu aleyhi ve sellem)'in getirdiği hududu aşmaktadırlar.

Bunların en büyüğü de oraların (kabirlerin) mescid edinilmesi ve oralarda lambaların/ışıkların yakılmasıdır. Bunlar, büyük günahlardandır. Ahmed'in ashabından fakihler ve diğerleri bunların haram olduğunu açıklamışlardır.

Ebu Muhammed el-Makdisî[39] diyor ki: Şayet orada lambaların/ışıkların yakılması mübah olsa idi, bunu yapana lanet

---

[37] Sahih bir hadistir. Ebu Davud (3325), Tirmizi (1052) tahric etmiştir. Tirmizi: "Hadis hasen-sahihtir." demiştir. Şeyh el-Elbânî de Ahkam'ul-Cenaiz'de (sayfa: 204) bu hadisin sahih olduğunu söylemiştir.

[38] Sahih bir hadistir. Ravileri; Ebu Davud (3326), Şeyh el-Elbânî de Ahkam'ul-Cenaiz'de (Sayfa: 204) bu hadisin geliş yolları ile sahih olduğunu beyan etmiştir.

[39] Bu İbn Kayyim döneminde veya daha önce yaşamış bir zattır, günümüzde aynı isimde biri vardır, karıştırılmamalıdır. (yayıncı)

okunmazdı. Çünkü bunda faydasız yere malın zayi edilmesi olduğu gibi, kabirleri ta'zimde ifrat da vardır ve bu ifrat, putperestlerin putlarına gösterdikleri ta'zime benzemektedir.

Diyor ki: Şu haberden ötürü kabirlerin üzerinde mescid edinilmesi caiz değildir: Çünkü Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: **"Allah, Yahudilere ve Nasranilere lanet etti/lanet etsin! Onlar nebîlerinin kabirlerini mescid edindiler. Onların yaptıklarından sakının!"**[40]

Çünkü kabirlerin, orada namaz kılınmasına tahsis edilmesi, kendilerine secde edilerek ve yaklaşılarak putların ta'zim edilmesine benzemektedir. Putperestliğin başlangıcının, suretlerini (resimlerini/heykellerini) yaparak, onlardan ihsan dileyerek ve yanlarında namaz kılarak ölüleri ta'zim etmek olduğunu nakletmiştik."[41,42]

Allâme Mubârekfûrî el-Hindî "Tuhfet'ul-Ahvezî bi şerhi Câmi'i et-Tirmizî" (isimli) kitabında diyor ki: "Ali'nin, Ebu Heyyac el-Esedî'ye söylediği hakkında: 'Seni, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in beni gönderdiği şey üzere gönderiyorum: Hiçbir yüksek kabri bırakmayıp tesviye etmek/düzlemek ve hiçbir timsali (heykeli/putu) bırakmayıp silmek/tarumar etmek.' nassı (metni) şudur: Öncelikli olarak hadisin kapsamına giren konu, kabirlerin üzerine imar edilen kubbeler ve

---

[40] Buhari (435), Müslim (531), Aişe (radıyAllahu anhâ)'nın hadisinden.

[41] İgâset'ul-Lehfân (1/306:308) ve bkz: Feth'ul-Mecîd, Sayfa: 701;703

[42] Allah (subhanehu ve teala) Nuh Suresinin 23. ayetinde şöyle buyurdu: **"Ve dediler ki: Sakın ilahlarınızı terk etmeyin. Ve sakın Vedd'i, Suvâ'ı, Yağûs'u, Ya'ûk'u ve Nesr'i bırakmayın."** Bu ayeti kerime ile ilgili olarak Sahihu Buhari'nin Kitab'ut-Tefsir'inde İbn Abbas (radiyAllahu anhuma)'dan şöyle nakledilir: "Aslında bu isimler (Vedd, Suvâ, Yağûs, Ya'ûk ve Nesr) Nuh kavminden salih kimselerin isimleriydi. Bunlar ölünce şeytan, insanlara bunların hatıralarını devam ettirmek için kavimlerinin oturdukları meclislerde timsaller dikmelerini ve bu timsallere onların isimlerini vermelerini telkin etmiştir. Onlar da bunu yapmışlardır. Önceleri bunlara ibâdet edilmemiştir. Fakat bunları dikenler öldükten sonra zamanla bunlarla ilgili bilgiler (ve heykellerin dikiliş gayeleri) unutuldu ve insanlar bunlara ibadet etmeye başladılar." (yayıncı)

türbelerdir. Aynı şekilde bunlar, kabirleri mescid edinmektir. Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) bunu yapanlara lanet etmiştir.

Kabirler üzerine nice binalar inşa ve restore edildi! Çeşit çeşit fesad kaynakları şunlardır: Cahillerin buralara (kabirlere), kafirlerin putlarına itikad ettikleri gibi itikad etmeleri; hatta onların faydayı celb etme ve zararı def' etme kudretine sahip olduklarını zannetmeleri; oraları ihtiyaçların giderilmesini talep etmek için maksad kılmaları, isteklerin husûlü için sığınak edinmeleri; onlardan, kulların Rablerinden istedikleri şeyleri istemeleri; oralara (kabirlere) yolculuklar düzenlemeleri; onlardan ihsan istemeleri; onlara istiğase etmeleri...

Bilcümle, onlar, cahiliyye ehlinin putlarına yaptıkları hiçbir şeyi bırakmayıp yaptılar. Şüphesiz ki biz, Allah içiniz ve O'na dönücüleriz. Bu şenî/iğrenç münkere ve çirkin küfre karşı Allah için öfkelenen, hanîf din için gayret sarf eden ne bir âlimi, ne bir öğrenciyi, ne bir emîri, ne bir vezîri, ve ne de bir meliki bulamıyoruz.

Bize öyle şübhe götürmeyen haberler gelmiştir ki bu kabirperestlerden pek çoğu veya ekserîsi hasımları kendilerinden yemin etmelerini isteyince, facir olarak (yalan yere) Allah adına yemin ediyorlar. Ama sonra onlara: Şeyhine ve itikad ettiğin falanca evliyaya yemin et denilince tökezliyorlar, duraksıyorlar, direniyorlar ve (sonunda) gerçeği itiraf ediyorlar. Bu da onların şirkinin "Teâlâ ikinin ikincisidir veya üçün üçüncüsüdür." diyenlerin şirkinin üzerine çıktığına delalet eden delillerin en açıklarından biridir.

Ey din âlimleri, ey müslümanların melikleri! Hangi felaket, İslam için küfürden daha şiddetlidir? Ve hangi belâ bu dine, Allah'ın gayrına ibadet/kulluk etmekten daha zarar vericidir? Müslümanlara isabet eden hangi musibet, bu musibete denktir? Eğer bu apaçık şirki inkar etmek vacip değilse, hangi münkeri inkar etmek vacibtir?

Diriye seslenseydin duyururdun
Lakin seslendiğin kimsede hayat yok
Şayet ateşe üfleseydin yakardın
Lakin sen küle üflüyorsun [43]

Allâme İbn Kayyim (rahimehUllah) -Sakif müslüman olunca Lat'ın yıkılışı kıssasında- diyor ki: "Şöyle ki yıkılmalarına ve bir gün yok edilmelerine güç yetirilebiliyorsa, şirkin ve tağutların mevzilerini yerinde bırakmak caiz değildir. Kabirlerin üzerine inşâ edilen türbelerin ve Allah'ın dûnunda ibadet/kulluk edilen put ittihaz edilen şeylerin, teberrük ve adak için maksad kılınan taşların hükmü de böyledir. Eğer yok etme kudreti mevcutsa, bunlardan hiçbirinin yeryüzünde bırakılması caiz değildir. Bunların çoğu Lat, Uzza, Menat veya onlardan/onlarla daha büyük şirk mesabesindedir...Bunlar, kendilerinden öncekilerin sünnetine ittibâ ettiler ve onların yolunu tıpatıp tuttular.

Cehaletin zuhur etmesi ve ilmin gizlenmesi neticesinde pekçok nefse şirk galebe çaldı. (Öyle ki) ma'rûf münker oldu, münker de ma'rûf. Sünnet bid'at oldu, bid'at da sünnet. Alemler (bayraklar) silindi ve İslam'ın garibliği şiddetlendi. Âlimler azaldı. Sefihler çoğaldı. İş gittikçe kötüleşti. Beis şiddetlendi. İnsanların elleriyle kesbettikleri neticesinde karada ve denizde fesad zâhir oldu.

Lâkin, ayakta durarak Muhammedî isabetle hakka isabet eden, şirk ve bid'at ehline karşı cihad eden bir taife, Allah yeri ve üzerindekileri miras bırakana kadar zeval bulmayacak. O (celle celaluhu) vârislerin en hayırlısıdır."[44]

Kabir ehline iltica edenler ne ifade ediyorlar? Onlar (kabirdekiler), kendileri için ne bir faydaya ne de bir zarara maliktirler. Bilakis onlar

---

[43] Tuhfet'ul-Ahvezî bi Şerhi Câmi'i et-Tirmizî, Mubârekfûrî (4/150-151)
[44] Bknz. Zâd'ul-Meâd (özetle), İbn Kayyim el-Cevziyye (3/506-507)

Allah'ın rahmetine ve kendileri için rahmet ve mağfiretle dua edecek dirilere muhtaçtırlar. İşte mahlukatın seyyidi, resullerin eşrefi/en şereflisi, yaratılmışların en keremlisi- yanındaki en izzetli insanlara - ciğerparesi olan kızı Fatıma'ya, amcası Abbas bin Abdulmuttalib'e, halası Safiyye binti Abdulmuttalib'e ve yakın aşiretine- diyor ki:

"Ey Kureyş topluluğu! -veya benzer bir sözcük söylüyor- **Nefislerinizi satın alın** (Yani Allah'a imanla ve salih amelle)**. Ben size Allah'tan bir fayda sağlayamam. Ey Abdulmenaf oğulları size Allah'tan bir fayda sağlayamam. Ey Abbas bin Abdulmuttalib, sana Allah'tan bir fayda sağlayamam. Ey Allah'ın Resûlu'nun halası Safiyye, sana Allah'tan bir fayda sağlayamam. Ve ey Muhammed'in kızı Fatıma, malımdan dilediğini iste, sana Allah'tan bir fayda sağlayamam."**[45]

Hadiste nebîlere ve salihlere taalluk edenleri, kendisine şefaat etmeleri için veya kendisine fayda vermeleri için ya da kendisinden (sıkıntıları) def' etmeleri için onlara rağbet edenleri red vardır.

Aynı şekilde burada, kullardan sadece dünya işlerinde güçleri yeten şeylerin istenmesinin caiz olduğuna dair açık bir delil vardır. Ama rahmet, mağfiret, Cennet, Ateşten necat bulmak ve benzeri, sadece Allahu Teâlâ'nın kadir olduğu hususların sadece Allahu Teâlâ'dan talep edilmesi caizdir. Allah katında olana sadece Tevhîd'le ve O (celle celaluhu)'ya kullarına onunla kendisine yaklaşmalarını teşrî ettiği ihlasla nail olunabilir. Şimdi vâkî olana bak. Pekçok insan ölülere iltica ediyor, arzularla ve korkularla ölülere teveccüh ediyor. Halbuki o ölüler, acizdirler ve bırakın başkalarını kendilerine bile ne bir zarar vermeye ne de bir fayda vermeye maliktirler. Senin için apaçık ortaya çıksın ki onlar herhangi bir şey (asıl/temel) üzere değildirler:

[45] Buhari (2753), Müslim (204) (248), Ebu Hureyre (radıyAllahu anh)'ın hadisinden

"Şüphesiz ki onlar, Allah'ın dûnunda şeytanları evliya edindiler ve zannediyorlar ki hidayete ermişlerdir."[46]

Şeytan 'salihleri sevme' kalıbı/kılıfı içinde onlara şirki izhar etti. Her salih kişi dünyada ve şahitlerin kıyama durduğu günde Allah katında bu şirkten berîdir. Şüphe yok ki salihleri sevmek ancak, onların dine muvafık olmalarında ve âlemlerin Rabbine taatlerinde onlara tâbî olmak ile hasıl olur; onları Allah'ın dûnunda eş ittihaz edip de onları Allah'ı sever gibi sevmekle, Allah'a şirk koşmakla, Allah'ın gayrına ibadet/kulluk etmekle, Allah'a, Resûlüne ve kullarından salih kimselere düşmanlık etmekle değil. Nitekim Allahu Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Ve Allah demişti ki: Ey Meryemoğlu İsa, sen mi insanlara: Beni ve annemi, Allah'tan başka iki ilah ittihaz edin dedin?' Dedi ki: Subhaneke (seni noksan sıfatlardan atenzih ederim)**, benim için hak olmayan birşeyi söylemem bana yakışmaz. Zaten bunu söylemiş olsam, sen bunu bilirdin, sen benim nefsimde olanı bilirsin ve ben senin nefsinde olanı bilmem, şübhesiz gaybları sen bilirsin! Ben onlara ancak senin bana emrettiklerini söyledim. Benim ve sizin Rabbiniz olan Allah'a ibadet/kulluk edin, dedim. Aralarında bulunduğum sürece onlara şahit idim, fakat sen beni vefat ettirince onlara sen murakib/gözetleyen oldun. Sen her şeye şahitsin."**[47]

Bununla birlikte biz, Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in, nebîlerin ve salihlerin şefaatini inkar etmiyoruz. Nebîlerin şefaat etmesi, velîlerin şefaat etmesi ve yüksek (dereceli) kimselerin şefaat etmesi sahihtir. Fakat biz şefaati onlardan talep etmeyiz. Bilakis biz şefaati, Allah'tan talep ederiz. Allah'ın izin vermediği kimse şefaat edemez. Allahu Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

[46] A'râf Suresi, 30. ayet

[47] Maide Suresi 116.-117. ayet

"Onun katında kim şefaat etme yetkisine sahibtir?"[48]

O (Subhânehû Teâlâ), ancak sözünden ve amelinden razı olduğu kimseye izin verir. Teâlâ'nın şu kavlinde geçtiği gibi:

"Ve (onlar, Allah'ın hoşnudluğunu kazanmış) rızaya ermiş kimseden başkasına şefaat edemezler."[49]

Ve şu ve benzeri sözleri söyleriz: 'Allahım! Bizi Nebî'nin şefaatinden mahrum bırakma. Allahım! O (sallAllahu aleyhi ve sellem)'i bize şefaatçı kıl.'

Diriler ölüye, namazını kılmak için kalktıklarında ona dua ederek ölüye şefaat ederler. Müslim'in Sahih'inde İbni Abbas ve diğerlerinden geçtiğine göre Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Ölüp de cenazesini, Allah'a hiçbir şeyi şerîk/ortak koşmayan kırk kişinin kaldırdığı hiçbir müslüman yoktur ki Allah onları kendisi (meyyit) hakkında şefaatçı kılmasın."[50]

Örneğin vefat eden çocuğun namazını (cenaze namazını) kılanlar da şüphesiz ki dualarında şöyle derler: "Allahım! Onu, ana babasına derece, ecir ve icabet olunan şefaatçı kıl."

Onlar, Allah'tan, bu sabînin ana babasına şefaatini kabul etmesini dilerler. Çünkü onlar şefaati, bu sabînin kendisinden talep etmezler. Çünkü şefaat, Allah'ın mülkiyetindedir. Allahu Teâlâ buyuruyor ki:

---

48 Bakara Suresi, 255. ayet

49 Enbiya Suresi, 28. ayet

50 Sahihi Müslim (948) (59)

"De ki: Şefaatin tümü Allah'ındır. Semavatın ve arzın mülkü O'nundur."[51]

[51] Zümer Suresi, 44. ayet

İSİM VE SIFAT TEVHÎDİ HAKKINDA FASIL

Bu, Allah'ın azamet ve celal niteliğiyle, tüm vecihlerden mutlak kemâl ile birlenmesine itikadtır. Bu, O (celle celaluhu)'nun kendi nefsi için isbât ettiği ve Resûlü (sallAllahu leyhi ve sellem)'in O'nun (celle celaluhu) için isbât ettiği isim ve sıfatları, tahrif etmeden, ta'tîl etmeden, tekyîf etmeden ve temsîl etmeden isbât etmekle olur. Biz itikad ederiz ki Allahu Teâlâ:

"O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. Ve O işitendir, görendir."[52]

O (celle celaluhu)'dan, nefsini/kendini vasfettiği şeyleri nefyetmeyiz ve kelâmını yerinden tahrif etmeyiz ve Allah'ın isimleri ile âyetlerinde ilhâda düşmeyiz. Allah'ın nefsini vasfettiği sıfatların arasında şunlar vardır:

İstivâ:

1- Azze ve celle, A'râf Sûresi'ndeki şu kavlinde buyuruyor ki: **"Muhakkak Rabbiniz Allah, semavatı ve arzı altı günde yarattı, sonra Arş'ın üzerine istivâ etti..."**[53]

2- Yunus Sûresi'nde şöyle buyuruyor: **"Muhakkak Rabbiniz Allah, semavatı ve arzı altı günde yarattı, sonra Arş'ın üzerine istivâ etti..."**[54]

---

[52] Şûrâ Suresi, 11. ayet
[53] A'râf Suresi, 54. ayet
[54] Yunus Suresi, 3. ayet

3- Ra'd Sûresi'nde şöyle buyuruyor: **"Allah O'dur ki, semavatı direksiz yükseltti, onu görüyorsunuz, sonra Arş'ın üzerine istiva etti..."**[55]

4- Tâhâ Sûresi'nde şöyle buyuruyor: **"Rahman, Arş'ın üzerine istivâ etti."**[56]

5- Furkan Sûresi'nde şöyle buyuruyor: **"...Sonra Arş'ın üzerine istivâ etti..."**[57]

6- Secde Sûresi'nde şöyle buyuruyor: **"Allah O'dur ki, semavatı ve arzı ve ikisi arasındakileri altı günde yarattı, sonra Arş'ın üzerine istivâ etti..."**[58]

7- Hadid Sûresi'nde şöyle buyuruyor: **"O'dur ki semavatı ve arzı altı günde yarattı. Sonra Arş'ın üzerine istivâ etti... "**[59]

İşte bu 7 maddede Subhanehu Arş'ın üzerinde olduğunu haber veriyor.

Ebu Hureyre (radıyAllahu anh) rivayetle diyor ki: Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Şüphesiz ki Allah (azze ve celle), mahlukatı yaratmadan önce bir yazı yazdı: Şüphesiz ki rahmetim gazabımı geçmiştir. O, O'nun indinde arşın fevkindedir."[60]

---

[55] Ra'd Suresi, 2. ayet
[56] Tâhâ Suresi, 5. ayet
[57] Furkan Suresi, 59. ayet
[58] Secde Suresi, 4. ayet
[59] Hadid Suresi, 4. ayet)
[60] Buhari (7551), Müslim (2751) (14)

İmam Malik (rahimehUllah)'a Teala'nın **"Rahman, Arş'ın üzerine istivâ etti"**[61] kavli hakkında: "İstivâ nasıldır?" diye soruldu. Malik sustu ve kendisini rahzâ -yani ter- bastı. Halk bu konuda ondan gelecek (cevabı) bekledi. Sonra başını kaldırdı ve dedi ki: "İstivâ gayrı meçhuldur. Nasıldır (demek) gayrı ma'kuldur. Ona iman etmek vaciptir. Ondan suâl etmek bid'attır. Seni kötü bir adam sanıyorum." Sonra emretti ve (adam) çıkarıldı.[62]

İstivâ hakkında Malik (rahimehUllah)'tan gelen bu cevap, mesela 'nüzul', 'geliş', 'yed (el)', 'vech' ve diğer tüm sıfatlar hususunda da kâfidir ve açıktır. Nüzul hakkında denir ki: Nüzul malumdur, keyfiyeti meçhuldür, ona iman etmek vaciptir ve ondan suâl etmek bid'attır.

Kitap ve Sünnette varid olan sair sıfatlar hakkında da kavil böyledir. Arş'ın üzerine istivâ etmenin 'istîlâ'/'hükümran olmak' şeklinde tevil edilmesi caiz değildir. Çünkü eğer böyle olsaydı, diğer mahlukatın dûnunda Arşa istila/hükümran olmaya tahsis edilmesi yakışık olmazdı. Çünkü O (celle celaluhu) sadece Arşa değil; hem Arşa hem de (tüm) mahlukata hükümrandır.

İmam Ebu Bekr ibn Huzeyme (rahimehUllah) diyor ki: "Her kim, Allah'ın yedi semavatın fevkinde Arş'ına istivâ ettiğini, mahlukatından bâin/ayrı olduğunu ikrar etmezse, o kişi kafirdir ve tevbe etmeye çağrılır. Eğer tevbe ederse (tamam). Aksi takdirde boynu vurulur ve bir mezbeleye bırakılır ki kokusu ehli kıbleyi ve ehli zimmeti rahatsız etmesin."[63]

---

[61] Taha Suresi, 5. ayet

[62] Eser sahihtir. Onu İbni Kudâme el-Uluvv'de (104), Lâlekâî Ehli Sünnet İtikadı Usûlünün Şerhi'nde (664); Ebu Osman es-Sâbûnî Selef Akîdesi'nde (24-26) birbirini takviye eden yollardan tahric etmişlerdir.

[63] Şeyhulİslam İbn Teymiyye, el-Fetva el-Hameviyye sayfa (91)'de bu kavli zikrettikten sonra dedi ki: "Bunu el-Hâkim sahih bir isnadla ondan zikretmiştir."

Aynı şekilde Ehli Sünnet ve'l-Cemaat, Allah Subhânehû ve Teâlâ'nın semâvâtının fevkinde, yarattıklarından bâin/ayrı olduğuna itikad ederler.

Allahu Teâlâ buyuruyor ki:

"...Güzel kelimeler O'na çıkar, onu salih amel yükseltir..."[64]

"...Ey İsa, şüphesiz ki seni vefat ettireceğim ve seni kendime yükselteceğim..."[65]

"Bilakis Allah, onu kendisine ref'eylemiştir/kaldırmışdır...."[66]

"Semâda olanın sizi (yere) geçirmesinden emin misiniz? İşte o vakit arz sarsılır durur."[67]

Ebu Said el-Hudrî hadisinde Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: **"Bana güvenmiyor musunuz? Ben, semâda olanın eminiyim."**[68]

Muaviye bin el-Hakem es-Sulemî (radıyAllahu anh) hadisinde: Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) cariyeye dedi ki: **"Allah nerededir?"** (Cariye) dedi ki: "Semâdadır." Buyurdu ki: **"Ben kimim?"** (Cariye) dedi ki: "Sen, Allah'ın Resûlusun." Buyurdu ki: **"Onu azad et; çünkü o mü'minedir."**[69]

Bu âyetlerden ve hadislerden sonra Allah'ın uluvv/yükseklik cihetinde

---

64 Fâtır Suresi, 10. ayet
65 Âl-i İmran, 55. ayet
66 Nisâ Suresi, 158. ayet
67 Mülk Suresi, 16. ayet
68 Ebu Said el-Hudrî (radıyAllahu anh) hadisinden, Buhari (4351) ve Müslim (1064) (144)
69 Müslim (537) (33); Ebu Davud; Nesâî

olmasını inkar eden kimse, Allah'ın kitabına muhaliftir ve Allah'ın Resûlü (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in sünnetini inkar etmektedir.

Malik bin Enes diyor ki: "Allah, semâdadır, O'nun ilmi her mekandadır, hiçbir şey O'nun ilminden hâlî (ayrı/uzak) olamaz."[70]

Abdullah bin Mübarek diyor ki: "Rabbimizi yedi semânın fevkinde, yarattıklarından bâin/ayrı olarak tanıyoruz." Yere işaret ederek, "Cehmiyye'nin dediği gibi: 'Şüphesiz ki O (celle celaluhu) işte buradadır' demiyoruz."[71]

Aksine biz, Allah Subhânehû ve Teâlâ'nın semâvâtının fevkinde Arş'ına istivâ ettiğine ve O (celle celaluhu)'nun her gece dünya semâsına nüzul ettiğine itikad ederiz. Buna iman etmek, teslim olmak, böyle olduğuna itiraz etmeyi terk etmek, bunu tekyîf, temsîl ve te'vîl etmeden, nüzulun hakikatini nefyetmeden almak vacibtir.

Ebu Hureyre, Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: **"Rabbimiz (azze ve celle), her gece, gecenin son üçte biri kalınca, dünya semâsına nüzul eder ve fecir doğana kadar buyurur ki: Kim bana dua ediyorsa, ona icabet ederim. Kim benden istiyorsa, ona îtâ ederim (veririm/ihsanda bulunurum), kim bana istiğfar ediyorsa, onu bağışlarım."**[72]

"Allah (azze ve celle) nüzul eder" lafzı hakkında: Bunun, ne

---

[70] Şeyh el-Elbani der ki: "Senedi sahihtir." AbdUllah bin Ahmed bin Hanbel Sunne'de, Ebu Davud Mesail'de ve Acurri Şeria'da rivayet etmişlerdir. (yayıncı)

[71] İbn Kayyim İctimâ'il-Cuyûş, Sayfa (134)'te, Osman ed-Dârimî, el-Hâkim ve el-Beyhakî ve diğerleri onu isnad ettiler. Sonra dedi ki: "En sahih isnatla." Başka bir yerde, sayfa (213, 214)'te dedi ki: "Bunun sahihliği, tevatüre yakın bir sıhhatle sahih olmuştur. Şüphesiz ki ona denildi ki Rabbimizi ne ile tanırız?, (cevaben) dedi ki: Şüphesiz ki O (celle celaluhu)'yu semâvâtının fevkinde, Arş'ının üstünde, yarattıklarından bâin/ayrı olmakla (tanırız)."

[72] Buhari (1145) ve Müslim (758) (168)

kudretin, ne rahmetin ne de meleğin inmesine hamledilmesi sahih olur. Zira Müslim -isnadıyla- Süheyl bin Ebî Salih'ten, o da babasından, Ebu Hureyre (radıyAllahu anh)'tan, Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Allah (azze ve celle), gecenin ilk üçte biri geçince dünya semâsına nüzul eder ve fecir ışıyana kadar buyurur ki: Ben Melik'im. Ben Melik'im. Kim ki bana dua ediyorsa, ona icabet ederim. Kim ki bana istiğfar ediyorsa, onu bağışlarım."[73]

Rifaa bin Urûbe el-Cühenî Resûlullah (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

"Gecenin yarısı veya üçte biri geçince, Allah (azze ve celle) dünya semâsına nüzul eder ve sabah fecrine kadar buyurur ki: Kullarımdan benden gayrını istemiyorum. Bana istiğfar edeni mağfiret ederim, bana dua edene icabet ederim, benden isteyene veririm."[74]

Bu iki hadis her te'vilcinin te'vilini kesmekte (bertaraf etmekte) ve her yalancının hüccetini de boşa çıkarmaktadır. Nüzul hadisini Ali bin Ebî Talib, AbdUllah bin Mes'ud, Cübeyr bin Mut'im, Cabir bin AbdUllah, Ebu Said el-Hudri, Amr bin Abese, Ebu'd-Derdâ, Osman bin Ebi'l-Âs, Muaz bin Cebel, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in zevcesi Ümmü Seleme ve onların dışında bir grup (radıyAllahu anhum) rivayet etmişlerdir.

Biz buna iman ederiz ve onu, herhangi bir keyfiyet vasfetmeden ya da yaratılmışların nüzulüne/inmesine benzetmeden tasdik ederiz.

[73] Müslim (758) (169)

[74] İmam Ahmed bunu Müsned'inde (4/16) rivayet etmiştir. Hadis Sahihtir, bir benzeri için bknz. Sahihu Suneni İbn Mace, 1367. Hadis, Şeyh el-Elbani. Hadisin Şerhi için bkz: İbn Teymiyye (rahimehUllah)'ın "Nüzul Hadisinin Şerhi" isimli detaylı açıklaması.

İki Yed (El):

Bu da O Subhânehû'nun Azîz Kitabında varid olan ve Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den sabit olan sıfatlarındandır. İki el; Allah (azze ve celle) buyuruyor ki:

"...Bilakis O'nun iki eli açıktır..."[75]

Ve Azze ve Celle buyuruyor ki: **"...Seni, iki elimle yarattığıma secde etmekten men eden nedir?..."**[76]

Biz, 'bu tuzak elidir' demeyiz, keyfiyet tahsis etmeyiz ve teşbih yapmayız ve 'iki el' tabirini te'vîl ehlinin yaptığı gibi iki kudret olarak te'vîl etmeyiz. Bilakis biz buna iman ederiz ve sıfatı keyfiyet belirlemeden ve teşbih etmeden isbat ederiz. İki el tabirinin iki kudrete haml edilmesi sahih olmaz. Şüphesiz ki Allah (azze ve celle)'nin kudreti tektir ve iki nimet üzere değildir. Şüphesiz ki Allah (azze ve celle)'nin nimetleri sayılamaz. Nitekim Azze ve Celle buyuruyor ki:

"Allah'ın nimetlerini saysanız, onu sayamazsınız"[77]

Allah (azze ve celle) için Allahu Teâlâ'nın Kitabında varid olan ve Resûlu'nun sünnetinde sabit olan "Nefs" sıfatını isbat ederiz. Allah (azze ve celle), Nebîsi İsa (aleyhisselâm)'ın şöyle dediğini haber vererek buyuruyor ki:

"...Sen benim nefsimde olanı bilirsin ve ben senin nefsinde olanı bilmem..."[78]

---

[75] Maide Suresi, 64. ayet
[76] Sâd Suresi, 75. ayet
[77] Nahl Suresi, 18. ayet
[78] Maide Suresi 116. ayet

Ve Azze ve Celle buyuruyor ki: **"...Rabbiniz nefsi üzerine rahmeti yazdı..."**[79]

Yine Subhânehû ve Teâlâ, Musa (aleyhisselâm)'a buyurdu ki: **"Ve ben, seni nefsime seçtim."**[80]

Ve buyurdu ki: **"...ve Allah, sizi nefsinden tahzir buyurur/sakındırır..."**[81]

Ebu Hureyre, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Allah (azze ve celle) buyurur ki: Ben, kulumun bana olan zannı üzereyim ve ben, o beni zikrettiği zaman onunla beraberim. Eğer o beni nefsinde zikrederse ben de onu nefsimde zikrederim. Eğer o beni bir topluluk içinde zikrederse ben de onu onlardan daha hayırlı bir topluluk içinde zikrederim. Eğer o bana bir karış yaklaşırsa ben ona bir zirâ yaklaşırım. Eğer o bana bir zirâ yaklaşırsa ben ona bir kulaç yaklaşırım. Eğer o bana yürüyerek gelirse ben ona hervele yaparak/koşarak gelirim."[82]

Vech:

Kur'ân'ın açıkladığı sıfatlardandır. Vech hakkında sahih haberler vardır. Allah (azze ve celle) buyuruyor ki:

"...ve celâl ve ikram sahibi Rabbinin vechi bakî kalacaktır."[83]

---

79 En'âam Suresi, 54. ayet

80 Tâhâ Suresi, 41. ayet

81 Âl-i İmran Suresi, 28. ayet

82 Müslim (2675) (293); Bu, Buhari'de de mevcuttur (7405)

83 Rahman Suresi, 27. ayet

"...Onun vechi hariç her şey helak olucaktır... "[84]

Ebu Musa (radıyAllahu anh) hadisinde şöyle diyor: Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem), içimizde dört (şeyi bildirmek) için ayağa kalktı ve buyurdu ki:

"Şüphesiz ki Allah uyumaz ve uyumak O'na yaraşmaz; kıstı (payı, taksimi) **alçaltır ve yükseltir; Gecenin ameli, gündüzün amelinden önce ve gündüzün ameli de gecenin amelinden önce O'na kaldırılır; Hicâbı nurdur, şayet onu açsa vechinin sübuhatı basarının idrak ettiği her şeyi yakardı."**

Sonra da şu âyeti okudu: **"Ateşin içinde (yanında) ve etrafında bulunanlar mübarek kılındı."**[85,86]

Bu, Kitabın nassıyla ve Sâdık-ı Emîn'in haberiyle sabit bir sıfattır. Apaçık delillerle sabit olan diğer sıfatlar gibi, bu sıfatı ikrar etmek ve ona teslimiyet göstermek de vaciptir.

Rü'yet:

Allah Subhânehû ve Teâlâ'nın Ahirette -Kitabında geldiği gibi- rü'yet edileceğine/görüleceğine de itikad ederiz. Bu konuda Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den sahih nakil vardır. Allah (azze ve celle) buyuruyor ki:

"O gün parıldayan yüzler vardır, Rablerine bakarlar."[87]

---

[84] Kasas Suresi, 88. ayet

[85] Neml Suresi 8. Ayet

[86] Müslim (179) (2), onda şu cümle yoktur: "Sonra şu âyeti okudu: **"Ateşin içinde (yanında) ve etrafında bulunanlar mübarek kılındı."** Bu ifade, Ebu Yâ'lâ'nın Müsned'inde geçmektedir.

[87] Kıyamet Suresi, 22.-23. ayetler

Cerir bin AbdUllah el-Becelî (radıyAllahu anh), rivayet ederek dedi ki: Bir gece, Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem) ile beraber oturuyorduk. Ondördüncü gecenin kamerine (mehtabına) baktı ve buyurdu ki:

"Şüphesiz ki siz, rüy'etinde sıkıntıya düşmeksizin kameri gördüğünüz gibi, Rabbiniz (azze ve celle)'yi de rü'yet edeceksiniz/göreceksiniz."[88]

Malik bin Enes (radıyAllahu anh) diyor ki: "İnsanlar Kıyamet gününde gözleriyle Allah'a bakarlar."[89]

Kelam:

Ehli Sünnet vel Cemaat'ın itikadında, şüphesiz ki Allah (azze ve celle), hâlâ (daima/zeval bulmaksızın), dilediği zaman, ne zaman dilerse kelâm ile mütekellimdir. Allah (azze ve celle) buyuruyor ki:

"Ve Allah, Musa ile kelimelerle (hitap ederek) **konuştu."**[90]

Ebul Abbas bin Süreyc dedi ki: Şüphesiz ki Zâtı ve sıfatları hakkında Allah'tan varid olan tüm âyetlere ve O (celle celaluhu)'nun sıfatları hususunda Allah'ın Resûlü'nden (sallAllahu aleyhi ve sellem) sâdır olan, nakil ehlinin sahih dediği sadık haberlere (göre), müslüman kişi üzerine bunların her birine, varid olduğu şekilde iman etmek ve emrolunduğu üzere bunların durumunu Allah'a teslim etmek vaciptir. Allah Subhânehû'nun şu âyetleri de böyledir:

---

88 Buhari (573); Müslim (633) (211); İbn Kayyim'in Hâdi'l-Ervâh'ta sayfa (277)'de ve el-Hafız'ın Feth'ul-Bârî'de (1/203) konuyu yazdığı gibi rü'yet hadisleri mütevatirdir.

89 Müellif bu haberin kaynağını bildirmemiştir. Bunu destekleyen değişik lafızlarla aynı manada bir rivayet için bknz. Kadı İyaz Tertib'ul-Medarik. İbn Hacer ravilerine 'sadık ve sikadırlar' der. (yayıncı)

90 Nisa Suresi, 164. ayet

"Onlar ille de bulut gölgeleri içinde, Allah'ın meleklerle birlikte kendilerine gelmesini mi intizarda bulunuyorlar?"[91]

Ve şu âyeti: **"Ve Rabbin ve melekler saf saf geldi."**[92]

Ve şu âyeti: **"Rahman, Arş'ın üzerine istivâ etti."**[93]

Ve şu âyeti: **"Kıyamet günü, arzın tümü O'nun kabzasındadır, semavat ta yemîninde/sağ elinde dürülmüş olacaktır."**[94]

Kur'ân'ın açıklamış olduğu şu gibi benzer sıfatları (da böyledir): Fevkiyet, nefs, iki el, sem' (işitme), basar, kelâm, ayn (göz), nazar, irade, rıza, gazap, muhabbet, kerâhet, yakınlık, uzaklık, kızgınlık, icabet etmek, temiz kelâmın O'na yükselmesi, meleklerin ve Ruh'un O'na urûc etmesi/yükselip çıkmaları, Kur'ân'ın O'ndan nüzul etmesi, O'nun nebîlere nida etmesi ve meleklere kavli, kabz etmesi ve bast etmesi (yayması/serbest bırakması), ilmi, vahdaniyeti, kudreti, meşîeti, samediyeti, ferdaniyeti, evvel oluşu, âhir oluşu, zâhir oluşu, bâtın oluşu, hayatı, bekâsı, ezelî oluşu, nûru, tecellîsi, vecih, Âdemi eliyle yaratması ve şu âyeti gibi:

"Semâda olandan emin misiniz?"[95]

O'nun, gayrından işitmesi ve gayrının da O'ndan işitmesi, inzal olunmuş Kitabında zikredilen diğer sıfatlar ve Mustafa'nın, O (celle celaluhu)'nun sıfatları hakkında söylediği şu gibi her şey: Firdevs Cennetini eliyle ekmesi, Tûbâ ağacını eliyle (dikmesi), Tevrat'ı eliyle

---

[91] Bakara Suresi, 210. ayet
[92] Fecr Suresi, 22. ayet
[93] Tâhâ Suresi, 5. ayet
[94] Zümer Suresi, 67. ayet
[95] Mülk Suresi, 16. ayet

yazması, gülmesi, taaccüp etmesi, ayak basması, parmakların zikri, her gece dünya semâsına nüzul etmesi, gayreti (kıskançlığı), kulun tevbesine sevinmesi, tek gözlü olmaması, her iki yed'inin de sağ olması, 'iki kabza hadisi', O'nun için her gün şöyle şöyle olması, aynı şekilde Levhi Mahfuz'a bakması, **"O'nun, Kıyamet günü avuçlarından üç avuç avuçlayıp da onları Cennete sokması"**, **"Hiç hayır işlememiş bir kavmin kendisiyle ateşten çıkarılacağı kabza"** hadisi, kelâmının isbâtı, O'nun meleklerle, Âdem'le, Musa ile, Muhammed ile, şehitlerle ve mü'minlerle hesap zamanı ve Cennet'te kelâm etmesi, Kur'ân'ın dünya semâsına nüzul etmesi, Kur'ân'ın mushaflarda olması, **"Allah, hiçbir şeye Kur'ân'ı teğannî eden Nebî'ye izin verdiği gibi izin vermedi."**, sözlerin, amellerin ve ruhların O'na yükselmesi, Allah'ın sıfatları hakkında varid olan ve bize ulaşan diğer sahih haberler ve sahih olup da bize ulaşmayan haberler hakkında itikadımız şudur:

Onları kabul etmek ve reddetmemek, muhaliflerin tevîli ile tevîl etmemek, bu sıfatları teşbihçilerin teşbihine haml etmemek, üzerlerine ekleme yapmamak, onlardan herhangi bir şeyi eksiltmemek, onları tekyîf etmemek, kalplere gelenlerle onlara işaret etmemek, aksine Allah'ın ıtlak ettiği şeyi mutlak kabul etmek, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in, ashabının, tabiînin, kendilerinden razı olunmuş din ve emanetle ma'rûf/tanınan selef imamlarının tefsir ettiği gibi tefsir etmek, onların icmâ ettikleri şeyler üzerinde icmâ etmek, onların temessük ettiklerine temessük etmek (sarılmak, bağlanmak), haberin zahirine ve ayetin zahirine teslim olmak, mânâsına ve delâlet ettiği şeye itikad etmektir.
Biz, Mu'tezile'nin, Eş'ariyye'nin, Cehmiyye'nin, Mülhidlerin, Mücessime'nin, Müşebbihe'nin, Kerramiyye'nin ve Mükeyyife'nin tevillerini söylemeyiz. Bilakis bu sıfatları tevîlsiz kabul ederiz, bunlara temsîl etmeden iman ederiz. Ve bizim kavlimiz şudur: 'Bunlara (bu sıfatlara), O (celle celaluhu)'nun celâline layık bir vecihte iman etmek vacibtir.[96]

---

[96] İctimail Cüyûş el-İslâmiyye'den naklen (Sayfa 170:174)

Buhari'nin Şeyhi Nuaym bin Hammâd (rahimehUllah) şöyle söyledi: "Kim Allah'ı mahlukatına teşbih ederse/benzetirse kafir olur. Kim Allah'ın kendisiyle nefsini vasfettiklerini inkar ederse kafir olur. Allah'ın nefsini vasfettiği ve Resulu'nun (vasfettiklerinde) teşbih yoktur."[97]

Allahu Teâlâ şöyle buyuruyor: **"O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. Ve O işitendir, görendir."**[98]

"O'nun benzeri hiçbir şey yoktur." kavli Müşebbihe'ye reddiyedir.

"Ve O işitendir, görendir." kavli Muattıla'ya (Allah'ın sıfatlarını yok sayanlara) reddiyedir.

Aynı şekilde, Allah'ın zâtı, mahlukatın cinsinden olmaksızın hakikati sabitedir. Yine O'nun sıfatları da yaratılmışların sıfatlarının cinsinden olmaksızın hakikati sabitedir. Eğer her kim: "Bilmekte olduğumuz ilim ve el cinsinden başka bir ilmi ve eli akledemiyorum" derse, ona denir ki: "Yaratılmışların zâtının cinsinden gayrı olan bir zâtı nasıl akledebilirsin?!" Bilinen şudur ki, her mevsufun sıfatları onun zâtına münasiptir ve hakikatine uygundur.

Her kim, **"O'nun benzeri hiçbir şey yoktur."** buyurulan Rabbin sıfatlarını sadece yaratılmışlara uygun bir biçimde anlıyorsa, o kimse aklında ve dininde dalâlete düşmüştür.

Bazılarının şöyle demesi ne kadar güzeldir: "Sana Cehmî[99]: 'İstivânın keyfiyeti nedir, veya O (celle celaluhu) dünya semâsına nasıl nüzul eder, veya O'nun elleri nasıldır?' gibi sorular sorarsa, ona de ki: O (celle

---

[97] Eser sahihtir. O'nu Zehebî, el-Uluvv'de sahih bir isnadla zikretmiştir. Şeyh el-Elbânî de onu Muhtasar el-Uluvv'de (sayfa: 184) sahih görmüştür.

[98] Şûrâ Suresi, 11. ayet

[99] Cehm bin Safvan'ın taifesi Cehmiyye'ye mensub olanlara verilen isim (yayıncı)

celaluhu) zâtının keyfiyeti nedir/nasıldır? Eğer sana: 'O'nun mahiyetini ve künhünü ancak O Bârî Teâlâ bilir, bu husus beşer için gayr-ı malumdur.' derse, ona de ki: Sıfatın keyfiyetini bilmek, mevsufun keyfiyetini bilmeyi gerektirir. Keyfiyetini bilemediğin bir mevsufun sıfatının keyfiyetini bilmen nasıl mümkün olur? Sen zâtı ve sıfatları ancak sana uygun bir biçimde cümle cihetinden (mücmelen) bilebilirsin."[100]

Kim sıfatların nasslarını tevîl ederse veya: "Onlar, mânâlarını akledemeceğimiz lafızlardır, Allah ve Resûlünün bunlardan neyi murad ettiği bilinemez ama biz onları mânâları olmayan lafızlar halinde okuruz" derse, o kimse apaçık bir hata yapmıştır. Çünkü bunlar, mânâların en şereflisine ve en celîline delâlet eden apaçık âyetlerdir.

Bilcümle: Şüphesiz ki Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'ın mezhebi: İstivâ, muhabbet, gazab, rıza, işitme, görme, rahmet, ilim, kelâm, iki yed (el), vech, nida, Kur'ân'ın göğüslerimizde mahfuz oluşu, dillerimizle okunuşu, kulaklarımızla duyulması ve Kur'ân'ın hakikaten O'nun kelâmı olması gibi Rabbin nefsi için isbât ettiği ve mahlukatın en âlimi Muhammed (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in O (celle celaluhu) için isbât ettiklerini isbât etmektir.

Nitekim Allahu Teâlâ buyuruyor ki:

"Hayır, O (Kur'ân-ı Kerim), ilim verilenlerin göğüslerinde beyan olunan âyetlerdir."[101]

Yine şu âyeti: **"Muhakkak ki Allah'ın Kitabı'nı tilavet edenler, namazı ikame edenler... "**[102]

---

100 Mecmû'ul-Fetâvâ li'ş-Şeyh el-İslam İbni Teymiyye'den naklen (5/115)

101 Ankebut Suresi, 49. ayet

102 Fatır Suresi, 29. ayet

Yine şu âyeti: **"Ve eğer müşriklerden biri senden eman isterse, Allah'ın kelâmını işitinceye kadar ona eman ver."**[103]

Allah'ın şu âyetleri gereğince, bu ve bunun dışında Kitap'ta varid olan ve Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den sahih olarak gelen, O (celle ve alâ)'ya ait olan sıfatlar isbat edilmelidir. Mânâsına ve delâlet ettiğine temsîlsiz bir isbat ve ta'tîlsiz tenzih ile itikad edilir:

"O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. Ve O işitendir, görendir."[104]

"De ki: O Allah Ahad'tır. Allah Samed'tir. Doğurmamıştır ve doğmamıştır. Ve O'nun bir dengi olmadı/olamaz."[105]

İşte, ümmetin Selefi olan sahabe, tâbiîn ve muhakkik âlimlerin imamlarının mezhebinin hakikati budur. Allah Subhânehû ve Teâlâ en iyi bilendir. Allah, Muhammed (sallAllahu aleyhi vesellem)'e, O'nun âline ve ashâbına din gününe kadar çokça salâtu selâm etsin.

AbdUllah bin Muhammed bin Humeyd
Yüksek Yargı Meclisi Başkanı
ve
Fıkıh Kurulu Genel Başkanı
Hicrî 15/11/1409

---

103 Tevbe Suresi, 6. ayet
104 Şûrâ Suresi, 11. ayet
105 İhlâs Suresi 1.-4. ayet